

İŞİD TERÖR ÖRGÜTÜNÜN FAALİYETLERİ VE SURIYE KRİZİNDE OYNADIĞI ROL

Özet

2010 yılından itibaren Ortadoğu bölgesinde yaşanan “Arap Baharı” siyasi hareketi bölgede istikrarsız bir toplumsal ortamın oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu da radikal dinci-aşırılık yanlısı grupların bölgede aktif olma ve amaçlarını gerçekleştirmek için tek bir örgütte birleşme eğilimlerini güçlendirdi. Bilhassa büyük devletlerden biri bölge-deki jeopolitik çıkarlarını dini çeşitliliği kullanarak güvence altına al-maya çalışmıştır. Özellikle 2011 yılında Suriye’de yaşanan siyasi gerilim ve iç savaş, bu bölgede radikal dini aşırılık yanlısı İŞİD terör örgütünün oluşmasına neden olmuştur. Ortadoğu bölgesinde, Irak ve Suriye’de bu örgüt faaliyet göstermiş ve bir dizi terör eylemi gerçekleştirmiştir. Suriye’deki krizin çözülememesinde bu örgütün faaliyetinin de etkisi olmuştur. Dolayısıyla Suriye’de yaşanan süreçlerin net bir resmini çizebilmek için İŞİD’in oluşumu, yapısı, gücü, stratejisi ve tüm yönleriyle ele alınması gerekmektedir. Ayrıca ülkelerin DAİŞ terör örgütüne karşı askeri operasyonları ve ortak mücadele yöntemlerine dikkat edilmelidir.

7. yüzyılda İslamiyet’in doğuşunun ilk zamanlarında ortaya çıkan hariciler hareketi, daha sonra dini ve ideolojik açıdan radikal bir Vah-habi dini hareketine dönüşmüş ve diğer dinlere karşı hoşgörüsüzlük içeren aşırı ekstremist bir dini bakış açısı oluşmuştur. Bu radikal Vah-habi hareketini temel taşı olarak gören DAİŞ terör örgütü, cihat adı altında bir İslami hilafet kurmak amacıyla bir dizi katliam gerçekleştirmiş, büyük can kayıplarına

ULUSLARARASI TÜRK
DÜNYASI
ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ
INTERNATIONAL
JOURNAL OF TURKISH
WORLD STUDIES
e-ISSN: 2651-5180
CİLT 6 / SAYI 3 /
TEMMUZ 2023

Sorumlu Yazar
Corresponding Author

Tamerlan AHMADLİ

Doktora öğrencisi, Bakü
Avrasya Üniversitesi,
tamerlanahmadli@yahoo.com
ORCID ID:00000-0002-
7006-7804

Gönderim Tarihi
Received

31.05.2023

Kabul Tarihi
Accepted

12.07.2023

Atf
AHMADLİ, Tamerlan
(2023). “İşid Terör
Örgütünün Faaliyetleri ve
Suriye Krizinde Oynadığı
Rol”, *Uluslararası Türk
Dünyası Araştırmaları
Dergisi*, (6/3), 105-114.

DOI:
10.59182/tudad.1277286

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE

neden olan katliam ve zulümler gerçekleştirmiştir.

Bu örgütün küresel ölçekte bir terör örgütü olarak nitelendirilme-sinde ve dünyanın birçok ülkesinde terör eylemleri gerçekleştirmesinde bu örgütün sanal dünyayı ve bilgi teknolojilerini profesyonelce kullanmasının rolü yadsınamaz. Bunun bir sonucu olarak dünyanın bir-çok ülkesini temsil eden vatandaşlar bu teşkilatın saflarına katılmış-tır. İŞİD'in kendine has özelliklerinden biri, diğer terör örgütlerinden farklı olarak hiyerarşik bir temele dayalı bir devlet olarak oluşmasıdır.

2011 yılında Suriye'de iktidardaki rejimi devirmek için başlayan iç savaşla birlikte İŞİD buradaki konumunu sağlamlaştırmış ve sonuç olarak Türkiye başta olmak üzere birçok komşu ülkenin güvenliğini tehdit unsuru olmuştur. İstanbul'da art arda düzenlenen bombalı saldırılarda üç yüzden fazla kişi hayatını kaybederken bin üç yüzden fazla kişi katledildi. Bu saldırılara karşılık Türkiye, ABD öncülüğündeki koalisyonla ortak operasyonlara katıldı ve 2016 yılında Türkiye'nin Özgür Suriye Ordusu ile iş birliği çerçevesinde Fırat Kalkanı as-keri harekâtı ile İŞİD'e çok ciddi bir darbe vurdu.

Anahtar Kelimeler: İŞİD, Kriz, Suriye, terör, örgüt, din

THE INFLUENCE OF THE İSİL TERRORİST ORGANİZATİON ON THE SYRİAN CRİSİS

Abstract

The "Arab Spring" political movement which started in the Middle East in 2010 and inaugurated the formalization of an unstable social environment in the region. This phenomenon in its turn, strengthened the tendency of radical religious extremist groups to become active in the region and unite in a single organization to achieve their goals. Particularly, the big states made an effort to pursue their geopolitical interests in the aforesaid region by using religious diversity. In particular, the outbreak of political tension and civil war in Syria in 2011 led to the formation of the radical religious extremist terrorist organization ISIL (Islamic State of Iraq and the Levant) in this territory. In the Middle East region of Iraq and Syria, this organization has been active and carried out a number of terrorist acts. The activities of this organization have also had an impact on the inability to resolve the crisis in Syria. Therefore, it was necessary to consider the ISIL creation, structure, strength, strategy and all other aspects in order to form a clear picture of the processes taking place in Syria. It was also necessary to pay attention to the military operations of countries against the ISIL terrorist organization and the joint struggle methods.

In the early years of 7th century with the birth of Islam and the movement of emerged foreigners that later transformed into a religious and ideological one, turned into a radically oriented Wahhabi

religious trend, the religious worldview was formed, including an extremely extremist religious viewpoint with intolerance towards other religions has emerged. Seeing this radical Wahhabi movement as its cornerstone, the ISIS terrorist organization carried out a series of massacres in order to establish an Islamic caliphate under the name of jihad committing mass murders and atrocities that resulted great loss of life.

It is undeniable that this organization's professional use of the virtual world and information technologies played a role in qualifying this organization as a terrorist organization on a global scale and carrying out terrorist acts in many countries of the world. It was as a result of this that citizens representing many countries of the world joined the ranks of this organization. One of the ISIL distinguishing features is that it is formed as a state based on a hierarchical basis, unlike other terrorist organizations.

With the civil war that began in 2011 to overthrow the ruling regime in Syria, ISIS has strengthened its position there, as a result of which a number of neighboring countries have acted as a threat to their security, in particular Turkey. Istanbul has been repeatedly bombed, as a result of which around 300 people lost their lives and more than 1300 people were killed. In response to these attacks, Turkey took part in joint operations with the US-led coalition, as well as in the framework of Turkey's cooperation with the Free Syrian Army in 2016, a very serious blow was dealt to ISIL as a result of the Euphrates Shield military operation.

Key Words: ISIL, Crisis, Syria, terror, organization, religion

Giriş

IŞİD bir örgüt olarak siyasi çatışma ve kaos ortamını kendi çıkarları ile çatışmak için kullanmaya çalışmakta ve Batılı devletlerin İslam'a karşı tavrı aldıklarını iddia ederek kendi otoritelerini yaratmaya çalışmaktadır. IŞİD'in temel amacı küresel ölçekte bir İslam Devleti kurmak ve kendisini Müslüman toplumların tek savunucusu ve lideri olarak sunarak tüm dünyada hakimiyetini sağlamaktır (Bulut, 2009: 45-48).

IŞİD, faaliyet gösterdiği Suriye'de ve genel olarak uluslararası alanda güvenlik sorununu gündeme getirmiştir. Suriye'deki olayların gelişim süreci değerlendirildiğinde, IŞİD'e karşı mücadelede askeri yöntemlerin kullanılması uygun görülse de bu yeterli değil. Bu nedenle ülkelerin DAİŞ'e karşı mücadelesinde farklı çözümler kullanılmalıdır (İyiat, 2019: 68).

1. İŞİD İdeolojisi

Ortadoğu'nun bir bölge olarak kültürel çeşitliliği, çok etnikli yapısı, çok sayıda din ve mezhep türünün varlığı burada sosyal ve siyasi istikrarın sağlanamamasına zemin hazırlamıştır. Orta Doğu'da nüfusun etnik kimliği açısından çeşitlilik belirgindir. Bunlar arasında baskın halklar Persler, Araplar ve Türklerdir. Kürtler, adı geçen uluslara kıyasla azınlıktadır. Ortadoğu'da dinsel ve ırksal çeşitlilik, petrol rezervleri, ekonomik sorunlar ve otoriter yönetim, bölgenin iç ve dış siyasi etkilere maruz kalmasında rol oynadı. Böylece Ortadoğu toplumları siyasi, sosyal, ekonomik ve askeri alanda kaosa maruz kalmış, çatışma ve savaşlar yaşamış ve yaşamaya devam etmektedir. Bunda bölgedeki dini çeşitliliğin de etkisi oldu. Üç samavi dinin ilk olarak Orta Doğu'da ortaya çıkması tesadüf değildir. Ayrıca bölgenin zengin doğal kaynaklara sahip olması, jeopolitik, jeokültürel ve jeoekonomik özellikleri, dini çeşitliliğin tezahürü ise dünya ülkelerinin ilgisini çekmiştir. Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı siyasi çekişme ve savaş alanı haline gelmiştir (Erdoğan ve Deligöz, 2015: 13).

İslam'ın doğuşunun ilk zamanlarında, 7. yüzyılda Hz. Alinin taraftarları sonradan ona karşı gelerek ondan ayrılmış, haricilik adlı hareketde birleşmiştir. Daha sonra bu hareketin yerini radikal bir Vahhabi aşırı görüş aldı. Bu görüş üyeleri diğer insanların dini düşüncelerini kabul etmeyip de kâfir görür ve öldürülmesini farz sayarlar. Anlaşılan aşırı fikirleri içeren bu dini akım, hoşgörüsüzlük ve nefret duygularını da içeren terör gruplarının temel inancı haline gelmiş ve tüm dünyada dine dayalı bir şeriat devleti kurmayı gerekli görmüştür (Bulut, 2009: 50).

İslam tarihinde haricilik hareketi ile başlayan söz konusu radikal dini ideolojinin özü, marjinalleştirilerek ve diğer dinleri ve düşünce tarzlarını kabul etmeyerek daha da keskinleşmiştir. İŞİD gibi terör örgütlerinin bu aşırılık yanlısı akımı ana kayaları olarak görmeleri tesadüf değil (Erdoğan ve Deligöz, 2015: 29).

2. İŞİD'in Ortaya Çıkışı ve Yapısı

Hiçbir devlet tarafından tanınmayan İŞİD, büyük petrol rezervlerine sahip bölgelerde kurulduğu için yeterli mali kaynağa sahip bir terör örgütü olarak nitelendirilmektedir. Irak Savaşı'nın ilk

yıllarından itibaren ortaya çıkan terör örgütü, 2004 yılında "El Kaide"ye biat ettiğini ilan ederek terör örgütünün adını "Irak El Kaidesi" aldı. Örgütün kurucusu ve ilk emiri Ebu Musab el-Zerkavi, El Kaide lideri Usame Bin Ladin'in dikkatini çekti. Usame'nin daveti üzerine Zerkavi, Kandahar kentine gitti ve örgütün çabalarıyla El Kaide komutanlığından kendisine bir eğitim kampı kurması için mali yardım verildi. Kendisine verilen yardımla Zerkavi ilk olarak İran sınırına yakın Herat kampında "Tevhid ve Cihat" teşkilatını kurdu. 2000 yılında Zerkavi tarafından kurulan örgüt, ABD ordusunun Afganistan'ı işgal etmesinden sonra faaliyetlerini Irak'a genişletti. 2003 yılında ABD ordusunun Irak'ı işgal etmesinden sonra bölgede sınır kontrolü imkânsız hale gelmiş ve bu durum Irak'ta anarşi ve şiddete yatkın bir durum yaratmıştır. Durumu kullanarak ABD silahlı kuvvetlerine karşı mücadelesini sürdüren "Tevhid ve Cihad" Örgütü, 2004 yılında "Irak'ta El Kaide" adını aldı. 2006 yılında örgütün lideri Zerkavi'nin ABD askeri hava saldırısı sonucu öldürülmesinin ardından örgütün yeni lideri Ebu Eyyub El-Mısri oldu ve örgütün adı "Irak İslam Devleti" olarak değiştirildi. Daha sonra Ebu Ömer el-Bağdadi lider olarak atandı. 2007'den itibaren ABD askeri çabası sonucunda güç kaybetmeye başlayan örgüt, 2010 yılında El-Mısri ve Ömer El-Bağdadi'nin öldürülmesinin ardından Ebu Bekir el-Bağdadi lider olarak atandı. 2013 yılında ABD ordusunun Irak'tan çekilmesinin ardından IŞİD konumunu güçlendirmeye başladı. Bunun sonucunda 2014 yılında Ebu Bekir el-Bağdadi 29 Haziran'da halifelik ve İslam Devleti'nin kuruluşunu tüm dünyaya ilan etti (Ayhan, 2017: 207-214).

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Analitik Destek ve Yaptırımlar İzleme Grubu'nun IŞİD'e ilişkin hazırladığı rapora göre IŞİD üç ana gruptan oluşuyor. Birincisi IŞİD'in ana yapısı sayılan yönetim kurulu. Bu kadro aslında Iraklılardan oluşuyor. 2010 yılından beri faaliyet gösteren kurulu Ebu Bekir el-Bağdadi bizzat denetliyor. Bağdadi'nin ardından ikinci grubu Iraklılar ve Suriyeliler oluşturuyor. Bu grup askeri ve idari işlerde aktifti. Üçüncü grup, sayı olarak çoğunluğu oluşturan 80'den fazla ülkeden yabancı terörist savaşıydı. IŞİD ayrıca yapısal olarak emirliklere ve alt konseylere ayrılmıştır. IŞİD, görünüşe göre devlet benzeri bir yönetim sistemi yarattı. Birleşmiş Milletler raporuna göre, IŞİD'in yönetim organı, IŞİD tarafından atanan valiler tarafından yönetilen sekiz ilden oluşuyor. Ayrıca, 2015 yılından itibaren söz konusu terör örgütü, kendisine katılan örgüt üyelerinin bulunduğu ülkelerde üslerini oluşturmuş ve

bunları illere ayırmıştır. Örneğin Mısır'da Sina eyaleti, Libya'da Barka, Trablus ve Fazzan eyaletleri, Cezayir eyaleti, Yemen ve Suudi Arabistan eyaleti, Afganistan ve Pakistan topraklarını kapsayan Horasan eyaleti, Nijerya'da Batı Afrika eyaleti, Çeçenya, Dağıstan, İnguşetya, Kabardey- Kafkasya'da Balkarya ve Karaçay-Balkar, Çerkes bölgelerinden oluşan Kafkasya Emirliği'nden söz edilebilir (İyiat, 2019: 70-73).

İŞİD, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Birleşik Krallık, Endonezya, Malezya, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Türkiye, Avustralya ve bazı ülkeler tarafından terör örgütleri listesine eklendi. Örgütün lideri Bağdadi 29 Temmuz 2014'te yaptığı konuşmada dünyayı İslam'a inananlar ve kafirler olarak ikiye ayırmıştı. İŞİD'in temel amacı, İslam coğrafyasında Batı etkisini en aza indirerek tüm dünyada radikal Müslüman gruplar oluşturmak ve gayrimüslimleri topraklarından atmaktır. İŞİD bu doğrultuda propagandasını gerçekleştirmek için aktivistlerin etki altına aldığı bölgelerde hücreler oluşturmuştur. Görüldüğü gibi örgüt yeterince yapılanarak etkisini geniş bir alana yaymayı başarmıştır (Erdoğan ve Deligöz, 2015: 35-37).

3. İŞİD'in Gücü ve Stratejisi

Toplumun farklı sınıf ve halklarından üyeler bu örgüte katıldı. Farklı alanlarda faaliyet gösterecekler de bu terör örgütü etrafında birleşmeye itildiler. Bilindiği üzere örgütte asgari eğitim düzeyine sahip kişiler veya Batı üniversitelerinde okuyan ve gelir düzeyine göre orta sınıfa mensup alt sınıftan kişiler görev almıştır. İŞİD'in faaliyetlerine Kanada, Norveç, Finlandiya, İtalya, İrlanda, İspanya, Hollanda gibi gelişmiş ülkelerden bireyler katıldı. Bu faktör, dünyanın farklı ülkelerinden kişilerin söz konusu terör örgütünün üye listesinde yer almadığını göstermektedir. Bunların yaklaşık 2.000'i Batılı. Ayrıca siyasi kriz döneminde 15 bin yabancı savaşçı Suriye'ye girdi. Ancak bunların ne kadarının İŞİD'in çıkarlarına hizmet ettiği net değil. Araştırmalar, İŞİD'deki yabancı savaşçıların sayısının örgütün toplam üyelerinin yaklaşık yüzde 30'unu oluşturduğunu gösteriyor. ABD liderliğindeki koalisyonun özel temsilcisi Breet McGurk, Aralık 2016'da Beyaz Saray'da yaptığı konuşmada örgütün 60.000'den fazla üyesi olduğunu söyledi. Çoğu Suriye ve Irak'ta yoğunlaşmış durumda. Buradaki siyasi istikrarsızlık sonucunda silah kaçakçılığının varlığı da

IŞİD'in amaçlarını gerçekleştirmesi için elverişli bir zemin oluşturmuştur (İyiat, 2019: 66-68).

2014 yılında IŞİD, Suriye'de Rakka ve Deyrızor'daki petrol sahalarını ele geçirdi. Irak'taki petrol sahalarına el koydu. Petrol kuyularına ve petrol rafinerilerine el konulması ve kontrolün yanı sıra zekât sadakası yoluyla üyelerden fon elde edilmesi de örgütün ekonomik kapasitelerinde bir artışa yol açtı.

IŞİD, şeriatı dayalı bir halifelik kurma stratejisi izliyor. Dini ritüelleri siyasi amaçlar için kullanan bir terör örgütüdür. Bu hedeflere ulaşmak için kısa, orta ve uzun vadeli stratejiler belirlemiştir. Kısa sürede Suriye ve Irak'ta yeni topraklar fethederek denetiminde bulunduğu bölgelerde varlığını sağlam temeller üzerine oturtmaya çalıştı. Özellikle Şii mezhebine mensup insanları öldürerek Sünnilerin desteğini kazanmaktı. Orta dönemde Irak ve Suriye'yi işgal ettikten sonra bölgede tam bir hakimiyet elde etmek, uzun vadede ise başta Ürdün ve Suudi Arabistan olmak üzere komşu Sünni ülkelere nüfuz etmekte. IŞİD korku ve dehşet yaratmak için toplumların üst düzey yetkililerine ve önemli şahsiyetlerine suikastler düzenlemeyi, direnme irade ve cesaretlerini kaybetmeyi amaçlamaktadır. Örgüt bir yandan çok vahşi eylemlerde bulunurken diğer yandan da işgal ettiği topraklarda halka sosyal yardımlarda bulunuyor. Bu sayede kontrol ettiği alanlarda halkın güvenini kazanmaya çalışır. Ayrıca kuruluş, amaçlarını gerçekleştirmek için bilgi teknolojilerini ve sosyal ağ kaynaklarını kullanır. IŞİD'in teknolojik gelişmelerdeki en son yenilikleri uygulaması sonucunda onbinlerce yabancı savaşçıyı saflarına katmayı başarması tesadüf değildir (Bulut, 2009: 54).

4. Suriye Krizi Üzerinde IŞİD Etkisi

Dikkat çeken noktalardan biri de bu terör örgütünün olduğu ülkelerdeki siyasi boşluk ve istikrarsızlıktır. IŞİD bu faktörü kullanarak konumunu sağlamlaştırdı ve halkın desteğini kazandı. Mevcut toplumlarda hüküm süren otoriter yönetim de rolünü oynamıştır. IŞİD'in bu stratejik hattı kullanması, Zerkavi'nin liderliğinin ilk zamanlarında kendini gösterdi. Böylece 2003 yılında Irak'ın ABD tarafından işgal edilmesinin ardından ortaya çıkan siyasi istikrarsızlıktan yararlanan Zerkavi, ABD'ye karşı taraftar toplamaya başlamış ve bunun sonucunda örgüt Irak'ta kendisine bir üs oluşturmayı başarmıştır (Güvenç, 2021: 362-365).

2011'de Suriye'de başlayan protestoların arka planında, farklı siyasi gruplar tarafından hükümeti devirme girişimleri yaşandı. Olayların ardından gelişen süreçte Suriye iç savaşa sürüklendi. Arap Baharı'nın da etkisiyle birçok ülkede otoriter rejimler yıkılsa da Suriye'de bunu başarmak mümkün olmadı. Ancak ülkede halk hareketinin de etkisiyle oluşan siyasi gerilim, IŞİD'in burada yerleşmesi için zemin oluşturdu. Özellikle muhaliflerin çoğunluğunun dini olarak IŞİD ile aynı Sünni mezhebe mensup olması söz konusu örgütün taraftar kazanmasında rol oynamıştır. Önce Irak'ta, ardından Suriye'de hızla farklı ülkelerden yabancı teröristler oluşturan örgüt, Türkiye'ye kadar olan sınır bölgelerine kadar geniş bir alanda konumunu güçlendirdi. Bu da Türkiye için ciddi güvenlik sorunları yarattı. Böylece Türkiye, IŞİD'in yanı sıra uzun süredir mücadele ettiği terör örgütü PKK'ya karşı da ikinci bir cephe açmak zorunda kaldı (Karakaya, 2019: 1-3).

2011'in ilk aylarında IŞİD, Esad'ı devirmek için kitlesel gösteriler ve siyasi çalkantılardan yararlanarak Suriye'de bazı bölgeleri ele geçirdi. Öte yandan Özgür Suriye Ordusu'nun Esad rejimine karşı yürüttüğü mücadele sonucunda siyasi gücün daha da zayıflamasına neden oldu. Özellikle Esad rejiminin bıraktığı siyasi boşluklardan yararlanan IŞİD, ideolojik zeminde konumunu güçlendirdi. Ancak olayların sonraki gelişmesinde Beşar Esad, İran'ın yardımıyla gücünü korumayı başardı ve IŞİD'e karşı mücadelede "masum" numarası yapmaya başladı. Sonuç olarak, eskiden sivilleri öldüren ve kimyasal silah kullanan Esad olumsuz bir imaj olarak arka plana gitmiş ve uluslararası toplumun tüm dikkati IŞİD'in etkisiz hale getirilmesine çevrilmişti. İran, Irak ve Suriye fikir birliğine vardılar ve Hizbullah ve Hamas'ın desteğiyle IŞİD'e karşı birleşik bir cephede yer aldılar (Özbilgeç, 2007). Sonraki süreçlerde, sınır güvenliğinin sağlanması ve IŞİD'in başlattığı çok sayıda terör eylemine maruz kalması, Türkiye'yi bu örgüte karşı askeri operasyonlar düzenlemeye sevk etmiştir. 2016 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri, Özgür Suriye Ordusu ile birlikte "Fırat Kalkanı" adı verilen askerî harekâtı gerçekleştirmiş ve IŞİD'e ciddi bir darbe indirmişti (Karakaya, 2019: 8-10).

5. IŞİD'in Amacı

Suriye ve Irak topraklarında ortaya çıkan terör örgütü, propaganda yöntemleriyle ideolojisini tüm dünyaya yaymayı

başarmıştır. Söz konusu örgütün Avrupa, Afrika ve Asya ülkelerinde terör saldırılarına neden olması küresel güvenlik sorununun aciliyetini artırmıştır. Örgütün temel ilkelerinden biri toplumda korku ve panik yaratmak, bu sayede uluslararası alanda ana güç olarak kendini göstermektir. Örgüt, gerçekleştirdikleri terör eylemlerini de bir din dersi olarak nitelendirmiş ve İslam'ın tüm dünyada yerleşmesi için bu tür eylemleri kutsallaştıran bir yaklaşım geliştirmiştir. Bir anlamda IŞİD'in gerçekleştirdiği vandalizm eylemleri, dünyadaki İslamofobik eğilimlerin güçlenmesine ve gelişmiş Batı toplumlarında İslam dininin itibarsızlaşmasına yol açmıştır. Örgütün nihai hedefi, Müslümanların tek savunucusu ve lideri olarak hareket etmek için küresel ölçekte bir İslam Devleti kurmaktır (Güvenç, 2021: 378-380).

Sonuç

Dinlerin ve mezheplerin farklılaştığı, kadim bir coğrafyaya ve tarihi mirasa sahip olan Ortadoğu bölgesi, elverişli konumu ve zengin yer altı kaynakları nedeniyle her zaman büyük güçlerin çıkarına olmuştur. Buradaki jeopolitik yapı ve dini çeşitlilik faktörü, tarihin belirli dönemlerinde insanların barış ve huzur içinde yaşamalarına engel oluşturmuştur. 2011 yılında Suriye'de yaşanan iç savaş ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle IŞİD terör örgütünün bu alandaki faaliyetlerini genişletmesi tam da bu faktörlerin bir sonucudur. Ne yazık ki IŞİD, barışın temel ilkelerinin aksine, bu dinin çarpıtılması ve insani normlara uymayan siyasi bir din-ideoloji oluşturulması yoluyla insanlık için tehlikeli bir terör örgütü haline gelmiştir.

2013 yılına kadar El Kaide bünyesinde faaliyet gösteren örgüt, 2014 yılında Irak İslam Devleti ve Levant'ı kurduğunu duyurdu. Finansal yetenekler açısından, organizasyonun geniş fırsatları vardı. Ayrıca onu diğer terör örgütlerinden ayıran en önemli özelliği sosyal profesyonelliği kullanmasıydı. Şimdiye kadar DAİŞ'e yönelik operasyonlar örgütün kabiliyetlerini zayıflatmış ve sınırlandırmış, ancak tamamen ortadan kaldırmak mümkün olmamıştır. Örgüt ile mücadelenin ana yönü olarak, Suriye'de din-etnik ayrım gözetmeksizin insan hakları normlarına uygun tek bir uluslararası askeri koalisyon oluşturmak ve çeşitli siyasi adımlar atmak gerekmektedir. Öte yandan, IŞİD'in İslam'ın temel ilkesi olarak işaret ettiği, hiçbir ahlaki norma uymayan sapkın ideolojiyi zayıflatmak gerekiyor. İslam'la hiçbir ilgisi olmayan bu örgütün İslam'ı karaladığı gün gibi ortadadır. Bu açıdan bakıldığında terörle mücadelede

sorumluluğu sadece siyasetçilere ve kolluk kuvvetlerine yüklemek doğru olmayacaktır. Güvenlik alanının yanı sıra ideolojik düzeyde de çalışmalar yapılmalı ve İslam'ın gerçek özü insanların dikkatine sunulmalıdır.

Genel olarak dünyanın birçok ülkesi Suriye örneğinde iç savaş ve terörizm çerçevesinde siyasi çıkarlarını o ülkelerde güvence altına almak yerine demokratik ve barışçıl bir ortam oluşturmaya çalışmakta, bu da tüm dünyada refahın sağlanması anlamına gelmektedir. Terörle mücadelede hem dünya ülkeleri hem de bireyler güçlerini birleştirmelidir.

Kaynakça

- AYHAN, H. (2017). “Daeş, Suriye ve Türkiye”, *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergi*, 9 (34), s. 207-214.
- BULUT, H. İ. (2009). “Dini Şiddetin Fikri Arka Planı Olarak Haricilik ve Günümüze Yansımaları”, *Usul İslam Araştırmaları Dergisi*, 11(11), s. 41-54.
- ERDOĞAN, Ş. ve Deligöz, E. (2015). “Irak Şam İslam Devleti (İŞİD)” *Gücü ve Geleceği, Savunma Bilimleri Dergisi*, 14 (1), s. 5-37.
- İYİAT, B. (2019). “Orta Doğu'nun Kırmızı Jeopolitiği Bir Dini Terör Organizasyonu 4.4. Olarak DAEŞ”, *Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler*, 1 (1), s. 63-79.
- KARAKAYA, İ. (2019). “Türkiye'nin İşid ile Mücadele Politikası”, *Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 38 (1), s. 1-10.
- GÜVENÇ, C. (2021). “Arap Baharı Öncesi ve Sonrasına Yönelik Türk Dış Politikası”, *Tunus, Mısır, Bahreyn ve Yemen Örneği, Uluslar arası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 3(5), s. 354-381.
- ÖZBİLGEÇ, A. (2007). *Ortadoğu ve Şiiilik: Yeni Ortadoğu Jeopolitiğinde Şia Etkisi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Üniversitesi Etik Kurulu'nun tarih sayı ve karar..... ile etik kurul izin belgesi almış olduklarını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.